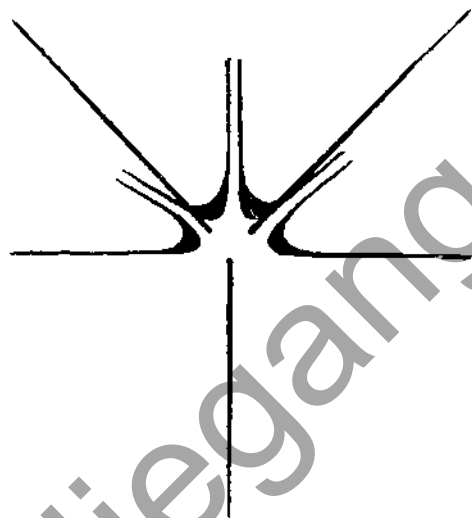

de Granat

maandblad

DECEMBER 1949 - no. 12

4^e BAT. GARDE REG. GRENADIERS

VACANT

Mineraalwaterfabriek

„Apollo”

LIMONADE

ORANGE CRUSH

SODA WATER

SOERABAIA - TEL 2. 3342

de granaat

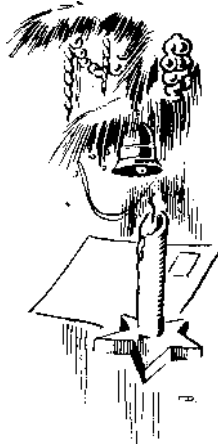
MAANDBLAD VOOR HET 4e BATALJON GRENADIERS

DECEMBER 1949

No. 12

INHOUD:	Vrede op aarde	Maj. P. H. Bakker	218
	Uit ons Bataljon	Kapt. Mr. J. Dijkgraaf	219
	Wachten en verwachten	Dominé	221
	Kerstmis 1949	Aalmoezenier	221
	Het Signaal	Miles	223
	Hoe vindt U de Granaat	Hajeku	224
	Kist	J. M.	224
	Heraldiek iets over orgels en orgelbouw	Maj. S. Schram de Jong Gren. J. Scheliinger-	225 houdt 226
	Bridge	Luit. A. S. Muilender	228
	Schaken	Luit. A. Hagedaars	228
	Demobilisatie	Kapt Mr. J. Dijkgraaf	229
	Sport	Luit. Noordhoff en S M. A. Koopal Nichoüs	229 232
	Welz. Verz.		
	Grenadiers op historische bodem (slot)	Wmr. ter Horst	.234 236
	Oplossingen		236
	Grenadiers van 1673		

VREDE OP DE AARDE

Het 12e nummer van „De Granaat. Elke maand, een jaar lang een nieuwe Granaat. „Er zijn reeds vele van deze krantjes die eens per week, per maand en soms plotseling helemaal niet meer verschijnen” schreef Overste Wierda in de inleiding van Granaat no: 1. „En het peil van de inhoud daalt soms tamelijk snel” voegde hij eraan toe.

De redactie heeft deze woorden blijkbaar als een uitdaging beschouwd en deze uitdaging aangenomen. De Granaat is blijven verschijnen en het peil van de inhoud is niet snel gedaald.

Het 12e nummer van de Granaat is het Kerstnummer. Het verschijnt rondom Kerstmis en het is mode, dat een periodiek verschijnend blad dan als Kerstnummer wordt uitgegeven. Maar voor een als modeverschijnsel uitkomend Kerstnummer van de Granaat is dit niet geschreven. Wél is het geschreven voor het nummer van de Granaat dat met Kerstmis 1949 verschijnt.

Een jaar is het geleden, dat de Grenadiers Kediri binnentrokken. De Kerstnacht werd „te velde” doorgebracht, niet gevierd. Mochten de verhalen uit de gebruikelijke Kerstnummers waar zijn, dan worden aan oorlogsfronten de wapens in die nacht gestrekt, de soldaten van beide strijdende partijen zoeken elkaar op met vredelievende bedoelingen en vieren Kerstfeest om een geïmproviseerde Kerstboom.

Hier was het zo niet. Het was een stille nacht waardoor een lange autocolonne zich slingerde langs hoofd- en binnenwegen. Langzaam en rustig voor degenen, die in het midden en verder naar achter reden, maar vooraan werd hard gewerkt door Genie en Huzaren om door en langs de hindernissen te komen. Waar gewaakt werd, was de vinger aan de trekker, waar geslapen werd

was het van vermoeidheid, en niet omdat het zo vredig was. Wanneer in de colonne die lichtjes opgloeiden, was het mooi om te zien; maar het waren niet de lichtjes van de Kerstboom.

De Kerstmorgen brak aan en men stormde Kediri binnen. Het betreden van de kerk was geen kerkbezoek, maar was het doorzoeken van een gebouw waarin de vijand zich kon hebben verscholen. En van een Kerststemming was over het algemeen geen sprake.

Dit alles is een jaar geleden en vergeleken bij wat er in de eerste helft van dit jaar is gebeurd, was Kerstmis '48 toch nog vredig. Velen van ons vieren dit Kerstfeest 1949 niet meer in ons Bataljon. Velen zijn gevallen, anderen teruggekeerd naar huis, niet meer in staat voor verder oorlogswerk. En wij, die voor de derde maal in Indonesië Kerstmis meemaken hebben nu de plicht om Kerstmis te vieren, en in de praktijk te brengen zoals het Bijbelwoord het zegt: „Vrede op aarde onder mensen van Zijn welbehagen”. Het is niet aan ons, militairen, uit te maken wie „mensen van Zijn welbehagen zijn”. Voor soldaten, voor Grenadiers die al zoveel hebben moeten meemaken inderdaad een zeer moeilijke taak.

Het commando, dat altijd gemakkelijk uitvoerbaar is, dat altijd het meest succes heeft, dat de minste discipline eist voor de uitvoering is — VUUR —. Daartegenover staat het moeilijke: — OPHOUDEN MET VUREN —. Dat is zo moeilijk, dat de meesten van laag tot hoog altijd verzachtende omstandigheden weten te vinden om niet te gehoorzamen. Is de vijand vernietigd, verdwenen en het terrein aan ons, dan gaat het nog wel. Is de vijand nog gewapend aanwezig, terwijl we onszelf als overwinnaar beschouwen, dan is het „Staakt het vuren” zeer moeilijk uitvoerbaar. De daarop volgende order om de vijand niet meer als „vijand” te mogen beschouwen, het bezette terrein te moeten teruggeven alle wantrouwen te moeten uitbannen, samen te moeten werken, dat is een taak, die meer discipline vereist dan alle zware gevechten uit het afgelopen jaar. Grenadiers, dit is het bevel, de order, die de uiterste zelfbeheersing van ons eist, de uitdaging die wij op Kerstmis '49 aannemen: De Vrede met wapengeweld brachten moeten wij handhaven „Tussen Indonesiërs en Nederlanders omdat wij mensen zijn van Zijn welbehagen”.

P. H. Bakker.

UIT **BATALJON**

Nog maai' nauwelijks tot Luitenant-Kolonel benoemd werd onze B.C., de Luitenant- Kolonel H. FELS tot een andere functie geroepen. Immers op 1 November 1949 werd hij benoemd tot Gedelegeerd Troepen Commandant over de Bataljons-vakken van 4- Garde Regiment Grenadiers en 4- Garde Regiment Jagers. En in deze functie heeft op hem de taak gerust het terugnemen van de beide bataljons uit de Kediri-vallei te organiseren, voorwaar, een niet gemakkelijke! Doch als we achteraf nagaan, hoe alles verlopen is, dan kunnen we niet anders zeggen, dat mede dank zij zijn leiding alles vlot en goed verlopen is. Nog tijdens de laatste drukke dagen kreeg de Overste het bericht, dat hij kon repatriëren. Achttien December is hij naar Nederland vertrokken, waar zijn burgerfunctie aan het Ministerie van Landbouw reeds voor hem te wachten ligt. Bijna een jaar heeft de Overste ons Bataljon gecommandeerd. Onder moeilijke omstandigheden nam hij op 1 Januari de leiding van het Bataljon op zich. Met vaste en doortastende hand heeft hij het Bataljon geregeerd. Steeds bleef hij aansporen en aanmoedigen, het tempo in de activiteit van het bataljon voortdurend zo hoog mogelijk houdend. Zijn commando-post was het noodzakelijke centrum van waaruit hij zijn leiding gaf. Echter niet afgesloten en moeilijk te benaderen, steeds op elk uur van dag en nacht was hij bereikbaar voor iedereen van eigen of een ander onderdeel. Maar zijn commando-post was niet de enige plaats waar hij zich ophield. Waar moeilijkheden waren was hij aanwezig. En wie kent hem niet van zijn vele tochten langs de door bommen en mijnen gevaarlijke wegen. Een steriotiep gezicht. Jeep met B.C. voorop en daarachter de beschermende pantserwagen met op de neus de bekende woorden „Bar en Boos”!

We zijn de Overste erkentelijk voor de wijze, waarop hij ons door de zware maanden van strijd heeft heengebracht en hoe hij ons daarna geleerd heeft op de juiste wijze de orders van het „Staakt het vuren” na te leven en oprecht uit te voeren, en tenslotte te komen tot samenwerking met de voormalige tegenstanders, waarbij in zekere zin een kringloop gesloten werd en de Grenadier weer een man met een vredestaak werd, zoals destijds in de V.P.-tijd onder de vaderlijke leiding van Luitenant-Kolonel W. WIERDA.

Nu heeft het Bataljon zijn derde commandant. Op 1 November 1949 werd de Majoor P.H. BAKKER belast met de waarneming van het Commando. Op 17 December mochten we hem gelukwensen met zijn definitieve benoeming tot Cdt. -4RGr. Wij hopen, dat wij onder hem binnenkort het Vaderland zullen weerzien en dat hij ons Bataljon in veilige Nederlandse haven zal binnenloodsen. Een andere gelukkige, die gaat thuisvaren, is de Elt. J.F.H. NOORDHOFF, de ziel van ons M.T.-bedrijf, die, hoewel hij reeds eerder * mocht vertrekken, ons toch tot na de grote verhuizing uit de Kediri-vallei is blijven helpen.

Vóór hem ging reeds als oudere onderofficier, Sergt. L.C. de RIJK, Cdt. van het Pionier- Peloton.

Om gezondheidsredenen verlieten onze gelederen:

Sergt. H. van der FLIER, Korp.

T. BUI KEMA en Korp. G.J. ten VOORDE, alle drie van de Ost.-Cie., de Gren. Ekl.

P. VINK en W. van EE van de Staf-Cie., Gren. J. van GARDEREN van de le.-Cie. en Ekl. A. HOEKSTRA van de 3e.-Cie. Voor hen allon zal de terugkeer in Nederland wel de beste remedie zijn.

Bevorderingen en benoemingen worden schaarser, zo aan het eind van ons verblijf in Indonesië. Maar geheel zonder bleven we toch niet. Sergeant-Majoor J.H. van DUYN werd Adjudant-Onderofficier. De Eerste- Luitenants H.J. van KRIEKEN, J. SP AREN- BURG en A.A. HAGENAARS werden bij Koninklijk Besluit eervol ontslagen als reser- ve-officier en tegelijkertijd werden benoemd tot beroeps-officier.

En in hetzelfde K.B. lazen we, dat ook de Luitenant C.J. LITH, destijds ingedeeld bij de le. Compagnie, beroeps-officier werd.

Het ging erin.

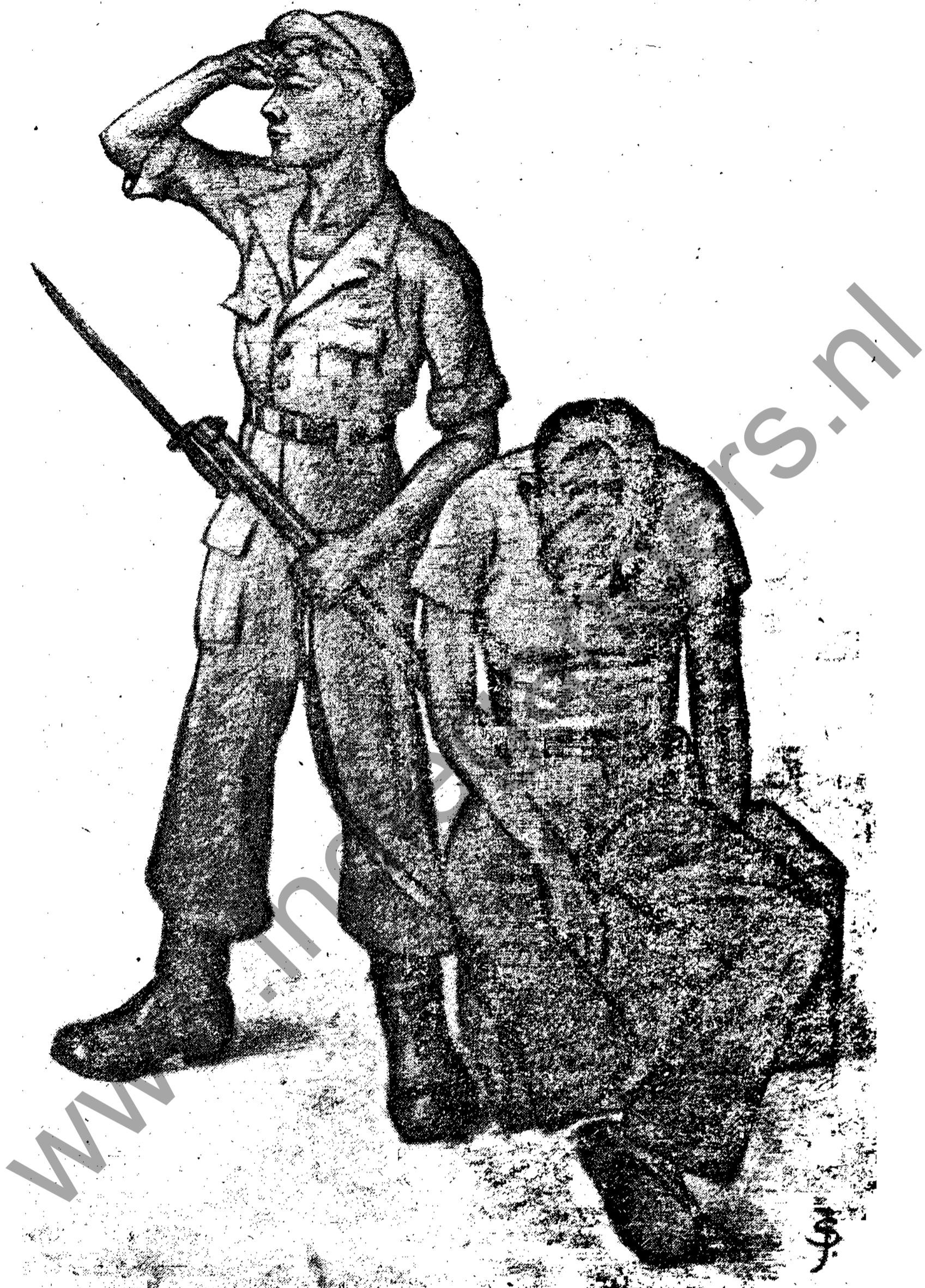
De kapitein onderhield zijn manschappen over het gedrag in het openbaar:

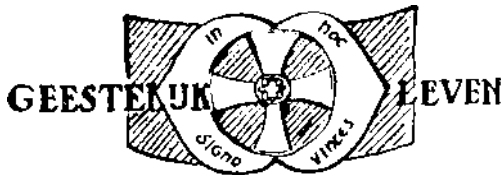
„Als een burger ruzie zoekt met een soldaat in een café, dan moet de soldaat dadelijk zijn bier opdrinken en het café onmiddellijk verlaten.

„Nu soldaat Jansen”, ging <le kapitein verder: „als nu een burger probeerde ruzie

met jouw te maken in een café, wat zou jij dan doen?

„Zijn bier opdrinken en kalm weggaan”, zei Jansen.

Wachten en Verwachten.

Het is Advent. Natuurlijk! 'n Artikel voor een Kerstnummer wordt nu eenmaal altijd in de Adventsweken geschreven. Ook in Advents-sfeer en met Advents-gevoelens? Dit artikel in elk geval niet! De Pastorie ademt: Vertrek, verhuizing, liquidatie! Daar-even kwam het bericht, dat morgenochtend een drietonner voorrijdt. Dat betekent het eind van 'n Militair Tehuis.

Advents-geloof, dat is zo iets als: weten dat er iemand in aantocht is, en je daarop verheugen. Kinderlijk-blij. Zoals het „Vol verwachting klopt ons hart”, dat nog dezer dagen uit zoveel honderden kindermonden weerklonk. Of zoals een stralende jonge vrouw, die „in 'blijde verwachting” is. Dat is Advents-sfeer, verheugde spanning, hoopvol uitzien.

Laten we eerlijk zijn, véél vind je daar niet meer van in een bataljon, dat ruim twee en een half jaar in de tropen zit. Je vindt wèl wat anders. Iemand schreef mij onlangs: „Het leven van een soldaat wordt gekenmerkt door het passieve, geestdodende „wachten”. Wachten op cadé en geld, wachten op de volgende patrouille, wachten op demobilisatie enz. Jammer, dat er zo weinig „ver-wachten” is, dat de geest levend houdt.”

Daarmee is het wel raak getypeerd en in bovenstaande tékening is het /door onzen kunstzinnigen compagniescommandant treffend in beeld gebracht. Twee jonge kerels: de één wacht, de ander ver-wacht. De linker-figuur is één en al spanning, hoop, activiteit, je zou zeggen: een advents-type. De houding van den ander geeft iets weer van gebroken illusies, verspilde energie, vertwijfeling.

Beide types vind je in eigen kring. Denk er eens aan, hoe sommigen staan tegenover hun demobilisatie. Werk hebben ze niet, een vak kennen ze nauwelijks, maar toch geloven ze in hun toekomst, vertrouwen ze op de kracht van hun handen: heel hun wezen straalt iets uit van „verwachting”. En neem nu eens die anderen. Zij die zich geen zorgen hoeven maken over een baan, noch over hun maatschappelijke toekomst, maar die zich niettemin allerlei sombere voorstellingen maken en door hun zinloos gekanker hun eigen moreel en dat van hun

omgeving ondermijnen: allés even negatief en onvruchtbaar.

Natuurlijk is er een aantal mensen, die noch met het ene, noch met het andere type overeenkomen. Die types zijn dan ook uitersten, ten goede en ten kwade. Maar juist door ze zo scherp te tekenen, krijg je de gelegenheid, jezelf aan deze voorbeelden te toetsen en te zien, op welk van beide je het meest lijkt.

Als het Kerstfeest voorbij is, resten ons nog enkele maanden in dit tropenland. Het s zullen maanden zijn, waarin het uiterste van onze zelfbeheersing wordt gevraagd. Het leven zal doellozer schijnen dan ooit. Verveling en verleiding zullen feller vijanden zijn dan wanneer in de afgelopen jaren ook. Alles zal afhangen van onze levenshouding. Zal het er een zijn van: „wachten” lijdelijk en onproductief, totdat we aan boord zitten, of zullen wij in staat zijn, deze laatste periode te vullen met een sterk „verwachten”, d.w.z. een bezinning en voorbereiding op wat straks komen gaat?

Advent en Kerstmis 1949 mogen ons de blijdschap en innerlijke kracht geven, die wij nodig hebben. Maar ook tegenover dit Feest van Bethlehem past ons dat „ver-wachten”. De waarde ervan ligt louter en alleen in het feit, dat God Zich niet heeft ontzien, om één onzer te worden en in de adembenemende chaos van deze wereld af te dalen. Dat is wat ons vervtulen en verheugen mag, óók nu wij voor de derde maal Christus' geboorte -gaan vieren in de tropen. God schenke U gezegende Kerstdagen!

W. Dijkmeester.
Veldprediker.

KERSTMIS 1949

Terwijl keizer Augustus te Rome het besluit uitvaardigde om een volkstelling over heel de wereld te houden, trad Gods gezant een klein vertrek in het vergeten Nazareth binnen.

Terwijl de kampvechters in het stampvolle stadion van de wereldstad voor de keizerlijke doge de armen omhoog hieven:

„Ave
Caesar, zij, die gaan sterven, groeten u”,

boog de engel Gabriël voor de jonge maagd: „Ave Maria, de Heer is met u”.

Terwijl de koeriers te paard langs de heerbanen van het Romeinse imperium joegen om de verzegelde perkamentrollen naar landvoogden en legeroversten te brengen, spoedde een jonge vrouw in blijde verwachting zich over de heuvels van Judea.

Terwijl op de pleinen en markten van vele steden de trompetten werden gestoken en het besluit van de machtige heerser te Rome werd bekend gemaakt, trad Maria het huis van Zacharias, de priester, binnen en begroette haar nicht Elisabeth.

Terwijl het Joodse volk, vol van zijn Messiasverwachting, onwillig hét hoofd boog onder de Romeinse overheersing, boog de oude Elisabeth zich voor haar jonge bloedverwante: „Wat valt mij te beurt, dat de moeder van mijn Heer naar mij toekomt?” Terwijl in de straten en huizen van Jeruzalem gesproken werd over de komst van de Redder, de Bevrijder, de Koning, die Israël groot zou maken, sprak Maria: „Mijn ziel prijst groot de Heer”.

Terwijl de afstammelingen van David zich verdrongen in de nauwe straatjes van Beth-lehem op zoek naar het beste onderkomen en het rijkste onthaal zochten twee eenvoudige, onopvallende mensen een beschutting voor de gure nacht in een grot.

Terwijl Davids geslacht feest vierde in de herberg, was er voor de grootste afstamming geen plaats meer beschikbaar.

Maar God vol voerde zijn plan, alle menselijke politiek, alle menselijke grootheidswaan, alle menselijke berekening ten spijt.

Een jonge vrouw wikkeld haar Kind in doeken, een stoere man zag glimlachend toe, de warme adem van een dier streek over de Pasgeborene in een kribbe. De donkere hemel boven de heuvels werd licht en stralend en herders, gewend aan de geheimzinnige klanken van de natuur rondom hen, luisterden verbaasd naar het heerlijke lied over glorie aan God en vrede op aarde. Zij gingen en vonden het Kindje. Zij keken met hun grote, trouwhartige ogen naar deze Verlosser in zijn armoede. Zij mompelden een gelukwens en Maria luisterde blij en gelukkig naar hun lied, dat zij bij hun terugkeer naar de kudde zongen als een goed bedoelde echo van de engelenzang.

Zó kwam God op aarde, twintig eeuwen geleden; zó blijft Hij komen, ieder Kerstfeest opnieuw. De mensen spelen ook nu hun rol, zoals toen. Machthebbers vaardigen wetten uit, regeringen nemen beslissingen, volkeren sluiten overeenkomsten of grijpen naar de wapenen. Schijnbaar staat God buiten dit mensenspel.

Maar het engelenlied blijft klinken boven de donkere aarde: „Glorie aan God in den hoge”.

December 1949 is een historische maand, al zal het velen onzer moeilijk vallen deze geschiedenis van zó nabij te moeten meemaken. Millioenen in Indonesië zijn begeesterd en gefascineerd door het verlangen naar vrijheid. Wij staan temidden van deze spanning, van dit verlangen, wij praten uren en dagen over de „situatie”. Hoe dikwijls wordt niet de vraag gesteld: „Wat

denkt u van de toestand?” en men verwacht een politiek en militair antwoord: men hoopt te horen:

„Verloren zaak, hopeloze toestand!” Men praat lang en wordt somber. Men gunt elkaar geen optimistische kijk: het staat om pessimistisch te zijn. Men haalt de schouders op en spreekt schamper en smalend. Men kankert, men oefent kritiek uit op de verantwoordelijke personen, men zegt en herhaalt in den treure: „Als dit maar gedaan was; als dat maar nagelaten was: als deze er zich maar niet mee bemoeid had; als die maar de gelegenheid zou gehad hebben,

als als als
Men speelt de voorzienigheid, maar dan in omgekeerde volgorde. Men zou het veel beter gedaan hebben, als

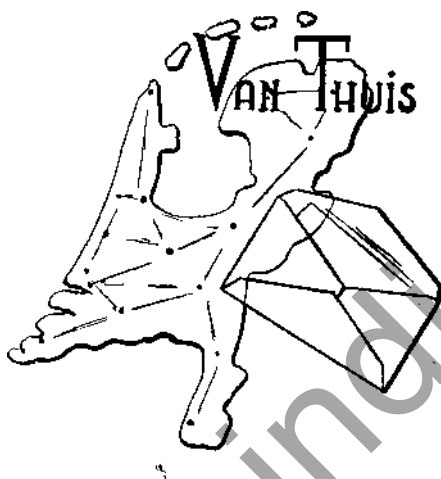
Bekijken ook wij hetgeen rondom ons gebeurt alleen maar van bekrompen, menselijk standpunt? Wikken en wegen wij alleen economische en zakelijke belangen? Of hebben we de dñrf om verder te zien en te oordelen als mensen, die belijden: „Ik geloof in God, in een Schepper en Bestuurder, in een Vader in de hemel, die zijn zon laat schijnen over goeden en bozen”. Zijn wij als de oude Simeon in verwachting van het ware heil^v voor de mensheid?

Het heeft weinig zin één uurtje in de week een vroom gezicht te zetten, neer te knielen en aan God te denken, als wij buiten de kerkdeur gekomen weer opgenomen worden in de kleine, beperkte kijk van een wereld zonder geloof.

Worden wij werkelijk gekweld door de eigenlijke nood van dit millioenen volk, is het ons een bekommernis, dat hier nog niet het ware Licht schijnt in de duisternis? Menselijkerwijze gezien worden nu eeuwenoude banden verbroken, gaan de wegen van Oost en West uit elkaar, ontstaat er scheiding en vervreemding. Maar christelijk Nedertland heeft in deze beslissende dagen een hoge, heilige plicht, hoger nog dan het brengen van orde en rust. Het gaat er voor ons ditmaal om de komst van de Redder en Verlosser in de juiste sfeer tegemoet te zien. Geen sfeer van dennetakken en glanzende bolletjes, geen stemming van rood licht en flakkerende kaarsen, geen verlangen naar lekker eten en

drinken. Do Blijde Boodschap weerklinkt voor de zuiveren en eenvoudigen van harte. De leerlingen van Johannes de Dooper kwamen aan Christus vragen: „Zijt Gij het, die komen moet, of verwachten wij een ander?“. Velen stoten zich aan Christus, aan Hem persoonlijk af aan zijn Kerk. Zij ergeren zich, winden zich op of ze keren Christus onverschillig de rug toe. Dat zijn de mensen met de zachte klederen, de zwakke rietstengels, die met alle winden meebuigen, mensen zonder overtuiging, al praten zij misschien mooi en veel. Velen gaan al zover, dat ze met woord of metterdaad zeggen:

„Niet Christus verwachten wij, maar een ander: de godheid, die ons welkom is, die in ons gemakzuchtig leventje past, die wij zonder moeite en mét lust kunnen dienen.

De stoffelijke overblijfselen van de te Kediri en Kali-Konto begraven Grenadiers zijn in de loop van de maand October opgegraven om bijgezet te worden op het Ereveld te Soerabaja.

De rechtstreekse zorg voor de graven van onze gestorven kameraden is ons hierdoor ontnomen. Onverminderd blijft echter de plicht bestaan hun nagedachtenis in ere te houden.

Moge het aandachtig lezen van onderstaand gedicht U behulpzaam zijn bij het kortstondig concentreren van Uw gedachten op hen, die hun leven gaven om Orde en Vrede te brengen aan dit ongelukkige land.

God, geve hunne zielen de eeuwige rust.

Ook wij kunnen vragen: „Zijt Gij het, die in ons leven de eerste plaats inneemt of verwachten wij liever een ander?“

Op 27 December zal er in Indonesië gejuichd worden over de verkregen soevereiniteit, twee dagen na de nacht, waarin ook nu de Verlosser van alle mensen werd geboren.

Wij vieren hier ons laatste Kerstfeest onder eigen vlag. Als er wrok en bitterheid in ons is, zullen wij het engelenlied niet horen en de weg naór het Kerstkind niet vinden. \ Maar als wij van goede wil zijn, zullen wij bij de kribbe de vrede vinden en vol vertrouwen het nieuwe jaar en de nieuwe tijd tegemoet treden.

Aalmoezenier

F. Bijloos

Het Signaal.

Hoort het signaal voor de doden die rusten in deze grond.

Ver van hun land en hun liefde en de kus van de dierbaarste mond.

Zij waren soldaten te velde, slechts nummers in het grote geheel;

Zij liepen hjan wacht of patrouille en kregen van alles hun deel.

Geen koos er de strijd om het strijden, De oorlog om het brute geweld.

Zij hebben temidden van chaos geen offer-hoe zwaar ook — geteld.

Zij kwamen van ver om te sterven

en het leven leek hun nog zo goed

Gedenkt dan met eer onze doden en buigt voor hun jeugd en hun moed.

Hoort het signaal voor de doden:

Het schalt naar het hart van de zon. Hun sterven doet anderen leven, wijl de toekomst bij hen begon...

Hoort hoe een lied wordt geboren.

Ook het donkerste leed gaat voorbij. Bouwt voort aan de wereld van morgen. Gevallen staat ons terzij.

Miles

HOE VINDT U „DE GRANAAT?“

Overste van Holthoon over de Granaat De Commandant van het Garde Regiment Grenadiers de Luitenant-Kolonel RA. van Holthoon schrijft ons het volgende:

„Bij ontvangst van „De Granaat“ van September 1949 kwam de gedachte bij mij op, de Redactie van dit voortreffelijk Grenadiersblad nog weer eens te schrijven hoezeer ik het regelmatig verschijnen van dit blad waardeer en hoezeer ik het op prijs stel het regelmatig te ontvangen.

Ik geniet altijd van de zeer verzorgde en veelzijdige inhoud waar ernst en luim, ontspanning en populair wetenschappelijke beschouwingen elk hun deel krijgen“. De Overste Holthoon biedt verder aan om in de toekomst regelmatig bijdragen voor ons blad te leveren, hetgeen wij uiteraard van harte accepteren.

Een dergelijk bdijk van waardering van een hoge militaire autoriteit in Nederland geeft de Redactie moed om door te blijven ploeteren, ondanks de weinig blijken van waardering uit het eigen bataljon.

GRENADIERS! Waar blijven de bijdragen voor Uw eigen maandblad??!

Dagelijks gebeuren er (nette) dingen te over, die het navertellen ten volste waard zijn!

Maandelijks per compagnie èèn schetsje moet toch kunnen.

Is U verder reeds:

Peet (Fl. 0.50 per maand)

Ere peet (Fl. 1.— per maand)

Opper-peet Fl. 5.— per maand)

Granaat-Peet (vanaf Fl. 10.— per maand). HET

HOEFT NIET HOOR!

U krijgt de Granaat ook zonder enige bijdrage Uwerzijds.

Maar toch

HAEJKU.

DIE SOKKEN TOCH!

Wij ontvingen van tante Stien, een van de medewerksters op de afdeling „sokken“ van de B.M.D. (Bisschoppelijke Materialen Dienst) van St-Nicolaas, onderstaand schrijven. Het als le bijlage ingesloten gedicht drukken wij hieronder eveneens af. De 2e bijlage, één sok, van een afmeting die slechts door heel kleine Grenadiertjes gedragen kan worden, is aan betrokkene ter voet gesteld.

Sint Nicolaas, tijdelijk
verblijvende
in DEN HAAG.

's-Gravenhage, 29 November 1949. Aan
de Commandant der Nederlandse
Strijdkrachten,
Veldpostkantoor,
SOERABAJA.

Geachte Commandant,

Uit het boemelpraatje van „Onze Jan“ over een troepenonderdeel van Kediri hoorden wij, dat de jongens véél narigheid met hun kapotte sokken hebben.

Eén ervan, waarvoor deze sok met rijm dan ook bestemd is, opperde het plan of er in Holland geen sokkenactie op touw gezet kon worden.

Nu, daar waren wij voor te vinden en hierbij gaat dan het resultaat.

Wilt U zo vriendelijk zijn de sok met rijm aan hem te overhandigen?

Graag zouden wij ook horen, of de brief op de plaats van bestemming is aangekomen. Dat kan door bij het Strijdkrachtenprogramma te Hilversum de plaat „Chante, Chante encore dans la nuit“ aan te vragen.

U bij voorbaat dankend,

Tante Stien.

De Sint is weer in Nederland en zo luistert hij ook naar de Nederlandse radio. Vooral wat de jongens betreft over zee, daar leeft hij nogal erg met mee.

Hij slaat geen boemel over van „Onze Jan“, waar men dikwijls om lachen kan.

Wat de reis naar Kediri aangaat, daarover maakte hij zich geweldig kwaad en hij'mopperde in z'n baard:

„Wat' zien die jongens in hun knollen geen gat?

Hebben ze dan helemaal niet geleerd, hoe je een naald en draad hanteert?

Liever: zingen nog in de nacht, in plaats om hele sokken gedacht.

Foei, schaam je jongens, jullie maken pret en zien de vrouwen liefst aan 't breien gezet, maar Sint, die goeie man, had toch medelijen sprak, „vrouwvolk van Nederland: brei, brei sokken voor de jongens overzee, daar doet gij een nuttig werkje mee“.

Zo is dan de breiactie begonnen, waar heel wat wol voor moest gesponnen. Hierbij gaat 't resultaat dan, wie de sok past trekke haar an.

De Sint.

Wij hopen dat tante Stien de Sint heeft kunnen bewegen, door te gaan met de breiactie, zodat ook de tweede sok binnenkort verwacht mag worden. In elk geval zijn we dankbaar voor dit resultaat; de gelukkige Grenadier kan nu tenminste aan één kant vooruit.

Stemmen uit de troep

Kist.

Ik schilder mijn kist.

Zoals gewoonlijk als men iets ongewoons doet, staan de jongens er om heen en de opmerkingen zoals „Hij wel” enz. in verband met het optimisme voor het thuisvaren zijn natuurlijk niet van de lucht, totdat men zich ineens herinnert, dat men ook een eigen kist heeft, en de een na de ander gaat ook wat aan zijn eigen kist doen. Zo zit ik dan weer alleen en tracht zo vakkundig mogelijk de kist te schilderen.

Onderwijl laat ik mijn gedachten de vrije loop gaan.

Wat zal het weer vreemd zijn weer in Nederland te zijn. Hoe lang heb ik daar niet naar verlangd. Zij zullen thuis wel blij zijn als ik weer in hun midden ben.

Zou mijn verloofde aan de boot op mij wachten of zou ze thuis zijn? Zou ik me gauw kunnen matigen in het gebruiken van ruwe uitdrukkingen en in het bier drinken. Ja, dit alles zal wel even moeilijk zijn vooral het laatste, maar het zal wel lukken. Och, het is nog niet zo ver, maar toch schilder ik en ben optimistisch.

Ook ben ik ervan overtuigd, dat het zelfs (ook al hebben we er nu de p..... aan) ons moeilijk zal vallen dit land te vergeten. Hier waar we kameraadschap leerden waarderen, waar we moesten roeien met de riemen, die we heiden en waar we vaak grote moeite hadden ons het hoofd boven water te houden.

„Toean, makan sekarang”, klinkt het plotseling en ik schrik uit mijn overpeinzingen. Och, ja, we zullen wel zien. In ieder geval de kist is klaar.

J.M.

Nu ik het 4e Bat. Grenadiers ga verlaten wegens overplaatsing wil ik op deze wijze van het hele Bataljon afscheid nemen, met mijn beste wensen voor een spoedige thuisvaart.

Lt. P.K. Slump.

Bij o rus vertrek naar Nederland groeten wij allen van het 4e Bataljon Grenadiers. Wij wensen allen een Gelukkig Kerstfeest en Nieuwjaar, en ook een voorspoedige thuisvaart. In het bijzonder de Oost. Cie.

Bertus Buikema en

Henk v. d. Flier

De Gren. v. Drunick groet alle wapenbroeders van de le Cie, omdat het noodzakelijk ' geacht werd wegens gezondheidsredenen te repatriëren. Ook de geestelijke verzorgers gedag van mij. Tot een spoedig weerziens in Holland.

A. v. Drunick.

Bij mijn vertrek naar Holland wil ik gaarne door middel van de Granaat afscheid nemen van het Bataljon. Ik hoop daarbij, dat spoedig het Bataljon mogen volgen. Verder wens ik allen het allerbeste en een prettig rustig verblijf in Indonesië, in het bijzonder de 2e Compagnie.

A. P. v. d. Heuvel.

KUNST

HERALDIEK.

De HERALDIEK of WAPENKUNDE is de wetenschap die zich bezighoudt met het familie- of geslachtswapen. Behalve vooraanstaande geslachten voeren ook de verschillende landen, provinciën en steden een wapen.

We kennen allen de Nederlandse Leeuw, de Franse Lelie en de Duitse Adelaar.

De figuren, kleuren en indeling van al deze wapens zijn niet willekeurig, maar gebonden aan traditie en vaste wetten.

Bij de Heraldiek worden speciale termen gebruikt. De beschrijving, volgens voorgeschreven methode, noemen we „Blazoeneren” de kleuren als zwart, rood, blauw, „sabel”, „keel”, „azuur”.

Verder onderscheiden we kleur en metaal, goud (is geel) en zilver (is wit).

Deze kleuren dienen eveneens weer volgens vaste regels te worden gebruikt, niet toegestaan is kleur op kleur of metaal op metaal, dus b.v. geen gouden leeuw (gele) op zilveren (witte) achtergrond of een „keel” (rood) zwaard op „sabel” (zwart).

Op ieder wapen komen verschillende figuren, „emblemen”, voor, een zwaard, een vis, een hond, enz. De meest gebruikte dieren zijn wel. de leeuw adelaar en vis. Een man heeft een rechthoekig (of onder half rond) wapen, een vrouw een ovaal wapenschild. Deze schilden kunnen op verschillende wijze zijn ingedeeld, in verticale- (Amsterdam), horizontale- of schuine banen, ofwel in vakken verdeeld.

Soms bevindt zich in het centrum nog een tweede, kleiner schild.

Wanneer de ouders beiden een wapen voeren dan wordt dat der kinderen samengesteld uit die van de beide ouders.

We kunnen dit mooi zien aan de wapens van ons Koninklijk Huis, hoe in de wapens van de Prinsessen de emblemen voorkomen van Oranje en Biesterfeld.

De oorsprong van deze wapens met hun indeling en emblemen vinden we in de riddertijd. Wanneer de ridder ten strijde trok in zijn harnas was hij voor vriend noch vijand herkenbaar. Tot zijn uitrusting behoorde ook het schild, om de slagen van de tegenstander op te vangen.

Op dit schild werd een herkenningsteken gezet, een dier, bloem of een paar dwars- strepen.

(Hetzelfde idee vinden we eigenlijk weer terug in de badge van de tweede divisie met de palmboom).

Door de zoons werd dit teken overgenomen, soms ter onderscheiding, met een kleine toevoeging. Op deze wijze ontstond het familiewapen, Aan het teken of embleem was te zien tot welke familie of geslacht iemand behoorde.

Ook in die tijd gebeurde het wel, dat er een buitenechtelijk kind werd geboren. Wanneer dit een zoon was en door de vader werd geaccepteerd voerde deze ook het wapen van zijn vader, maar kreeg er overheen een schuine - balk, ten teken dat hij een bastaard was. Dit woord' bastaard heeft eerst in later eeuwen een minder gunstige betekenis gekregen.

Uit de ridderstand is later de adelstand voortgekomen. Het harnas en schild waren niet meer nodig, maar de emblemen werden aangehouden.

Aan het eigenlijke wapen kunnen nog verschillende dingen worden toegevoegd. Het bekroond zijn met een kroon of "een helm, vastgehouden worden door wapendragers, leeuwen, of mannenfiguren en er kan een spreuk aan toegevoegd worden. Alleen de adiel is gerechtigd een kroon te voeren, voor iedere stand volgens vastgestelde vorm en aantal „paarlen."

De „Blazoening” van het Nederlands wapen luidt in gewone taal ongeveer als volgt:

Gouden staande leeuw, rood getorigd en genageld, piet zwaard en pijlenbundel op blauw, goudgeblokt schild, bekroond door Koningskroon, gedragen door staande leeuw aan weerszijden, toegevoegd de spreuk: „Je maintiendrai”.

IEETS OVER ORGELS EN ORGELBOUW. Kerstmis!

Een feest van licht in donkere dagen. Een feest van vreugde, zang en muziek. Vooral dit laatste, want wanneer wordt er meer gezongen bij schone muziek dan op de Kerstdagen? Als wij in de kerk zijn kunnen wij vol aandacht luisteren naar de kerstliederen, die door de organist worden gespeeld. We vinden het mooi en het kan ons ontroeren! Maar hebben we ons wel eens af gevraagd, hoe het toch komt, dat een orgel zo op ons inwerkt. Natuurlijk, een bekwaam organist is van groot belang, maar deze heeft tot taak het mooie, wat in een orgel is, in het gehoor te brengen. We zullen er wat dieper op ingaan.

Niet alleen in een kerk, maar ook in een biscoop-theater vinden we een orgel. In de meeste gevallen zien we dan bundels pijpen, het z.g. orgelfront. Laten we echter eens een kijkje gaan nemen achter het orgelfront, achter de schermen. We gaan eerst een bezoek brengen aan 'de persoon, die het instrument bespeelt, de man aan de speeltafel. Zo'n speeltafel is een indrukwekkend ding. Wat ons het eerst opvalt zijn de' verschillende rijen toetsen. Sommige orgels bezitten 2 tot 4 van deze rijen, klavieren of

m.wuulen genaamd. Deze klavioivn hebben de/oltdo indeling als die van de piano, niet dien verstande, dat het aantal toetsen wat minder is. Een normaal orgel klavier bezit ca.

5 1 2 octaaf, m.a.w. 5 1/2 X 12 toetsen. Deze klavieren worden met de handen bespeeld, in tegenstelling met het klavier, dat onder togen het orgel is geplaatst en met de voeten in beweging wordt gebracht. Dit is dan ook het voetklavier. Het heeft wel enige afwijking van het manuaal, want de toetsen zijn vier of vijf maal zo groot, om het met de voeten gemakkelijker te kunnen bespelen. Op dit klavier bevinden zich gemiddeld 2 1/2 octraf. dus 2 1/2 X 12 toetsen. Al deze klavieren kunnen ons klein voorkomen, toch is het orgel het enige instrument, welk de gehele, in de muziek mogelijke omvang van acht octaven bezit.

We zien verder een aantal knoppen, waarop namen staan als:

Holpijp, Celeste, Fluit,

Prestant, Bourdon, enz. Dit zijn de registers. Worden ze geopend en slaan we op het klavier een toets aan, dan brengen zij hun toon voort. Voor holpijp is deze klank zacht en donker, terwijl Celeste een zacht strijkend-geluid geeft. Hieruit blijkt dus, dat elk register een eigen „klankkleur” heeft, zoals de vakterm luidt. Het aantal registers is afhankelijk van de omvang van het orgel. Boven het voet-klavier bevinden zich twee treden. Eén daarvan is bestemd voor de zwelkast. Van een bepaald gedeelte van het orgel, b.v. het bovenste klavier, zijn de pijpen in een afzonderlijke kast geplaatst, welke kast door middel van rolluiken openen dichtscharniert, naargelang men deze trede gebruikt. Hierdoor wordt het geluid naar buiten gestuwd en weer teruggenomen. De andere trede, die wij zagen, is een rol, die tot taak heeft de registers bij te schakelen of af te sluiten.

Nu gaan we een kijkje nemen in de orgelkast, dus waar het eigenlijke orgel staat opgesteld. Het eerst merken we weer de vele rijen pijpen op, zowel grote als kleine. Met hun voeten staan ze in een grote platte lade, die gevuld is met lucht, de winddruk. Deze winddruk wordt aangevoerd uit de blaasbalg en komt via de windkanalen in de wind-lade terecht. Dit gedeelte heet het windwerk. De pijpen staan dus op de windlade en geven hun tonen bij het doorlaten van de luchtstroom. Dit doorlaten geschiedt bij het openen van een register. Elk register heeft zijn eigen pijpwerk.

Een pijp, die een hoog geluid moet voortbrengen, is klein. Naarmate het geluid lager moet worden, wordt de pijp groter. Er zijn pijpen, die tweemaal dezelfde toonhoogte lager moeten klinken. Dit bereikt men, door

doze pijp ongeveer 4 X zo lang te maken.

Zij heet dan 32-voet. Om haar eenmaal dezelfde toonhoogte lager te maken, maakt men ze tweemaal zo lang. Moet een pijp echter eenmaal boven de normale toonhoogte uit komen, dan wordt ze tweemaal zo klein. Er zijn pijpen, die in afmeting niet veel verschillen van een lucifer. Behalve deze pijpen zijn er nog andere, de vulstemmen. Zij laten de aangegeven toon niet horen, doch een die 3 of 4 tonen hoger ligt. Dit om de orgelmuziek vroier en ronder te maken, door de >• stemmen te vullen.

Men onderscheidt bij het orgel drie systemen.

De oudste is het mechanische systeem, dat reeds in de 14e eeuw toegepast werd en tot op heden nog wordt gebruikt. Dit systeem houdt in, dat de werking tussen toets en pijp geschiedt door een mechaniek van latwerk. Een nadeel hierbij is, dat de aanslag op de toets zwaar gaat. Omstreeks 1900 kwam er een ander systeem in zwang, het z.g. pneumatische. Hierbij ontstaat contact tussen toets en pijp doormiddel van luchtdruk. Deze constructie bracht vereenvoudiging in de orgelbouw. Het heeft echter ook weer een nadeel, n.l. dat de pijpen langzaam en lui „aanspreken”. De oorzaak hiervan is, dat de bedieningsdruk van de speeltafel naar de windlade een afstand van minstens vier meter moet afleggen en zodoende vertraagd bij de windlade aankomt. Later is men er opgekomen, om de bedieningstractie te elektrificeren, het electrisch systeem. Dit voldoet, maar is nog niet ten volle in de praktijk. In vele landen zijn reeds verschillende orgels voorzien van electrische tractie.

In ons land vindt men goede en grote orgels. Velen van ons verheugen zich erop, deze straks weer te horen bespelen door een van onze talrijke bekwame organisten. Wij zullen dit jaar echter ons Kerstfeest nog moeten vieren met een harmonium. Volgend jaar beter !

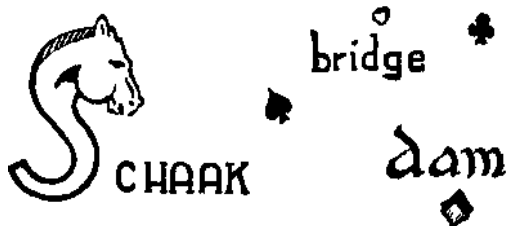
J. Schellingerhoudt.

Om de brode.

Sergeant: „Wel Pietersen, wanneer ga je de wittebroodsweken in?”

Pas getrouwd soldaat: „Wel sergeant, zo gauw de rijstmaanden om zijn.”

BRIDGE.

Het probleem uit No. 10 leverde 3 goede oplossingen op en wel van Lt. Pijpers, S.M.I. Kemme en Sgt. Everaart. Na loting was de Lt. Pijpers de gelukkige winnaar van de 100 sigaretten.

De beide anderen komen op de ladder, zodat zij nog een kans op een prijs hebben, indien zij van volgende problemen de juiste oplossing weten te vinden.

Zoals U hieronder zult zien, zijn Noord-Zuid weer aardig bezig geweest. Moesten zij de vorige keer (zie No. 11) klein slem maken met 3 honneurslagen tegen, nu hebben zij het versierd groot slem niet kwetsbaar gedubbeld te bieden met 2V2 tricks tegen.

West komt uit met Ruiten Koning, Zuid maakt het groot slem.

Weet U hoe?

En waarmee had west moeten uitkomen om Noord-Zuid eindelijk eens down te spelen?

S : A B 9 6 2
 H : 2
 R : 8 7
 K : A 10 9 7 3

N

S : K V 7 5
 H : K 10 9 8
 R : K V 2
 K : 8 4

W

S : 10 8 3
 H : 6 4 5 3
 R : 6 5 3
 K : 5 3

Z

S : 4
 H : A V B 7
 R : A B 10 9 4
 K : K V 2

Biedverloop:

	Z	W
	1 R.	pas
	3 K.	pas
	5 H.	dubbel,
	Pas	dubbel
	Pas	
	N	O
	2 S.	pas
	5 K.	pas
	7 K.	pas
	pas	pas

Zoals we reeds eerder gezien hebben, is het centrum (bestaande uit de velden d 4, e 4, d 5, en e 5) van groot belang. We zullen daarom de verschillende manieren om invloed in het centrum te krijgen eens nader onder de loupe nemen. Daarmee zal dan tevens de strekking van vele "onbegrijpelijke" openingen duidelijk worden. De eerste en eenvoudigste manier, die tevens het meest wordt toegepast is:

1) Onmiddellijke centrumbezetting door beide partijen b.v. 1 e2—e4 e7—e5 of 1 d2—d4 d7—d5.

Beide partijen gaan nu hun stukken ontwikkelen en op -het centrum richten. Doordat wit echter de voorzet heeft, blijft het initiatief in deze openingen meestal bij wit. Een aantal spelers proberen daarom met zwart een andere manier te volgen. 1.:

2) Bezetting; van het centrum door wit gevolgd door bestrijking van het centrum door zwart b.v. 1 e2—e4 c7—c5 of d2—d4 Pg8—f6. De bedoelingen hiervan kunnen velerlei zijn b.v.

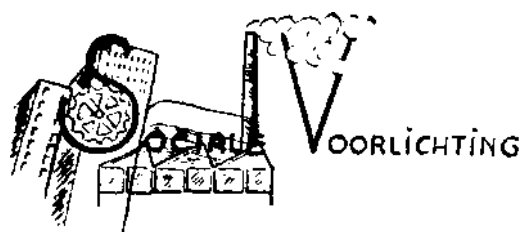
1 e2—e4 c7—c5 (De Siciliaanse opening) Zwart redeneert hierbij als volgt: Aangezien het centrum zo belangrijk is zijn de centrum - pionnen meer waard dan de vleugelpionnen. Ik zet daarom pion c7 op c5 om deze tegen pion d2 te ruilen zodra die op d4 komt. Ik houd dan twee centrum pionnen over tegen wit een. Deze opening kan b.v. lopen als volgt: 1 e4, c5, 2 Pf3, Pc6 3 d4, cd4x 4 Pd4x Pf6 5 Pc3, d6. Wit heeft meer bewegingsvrijheid, maar zwart heeft een numerieke meederheid in het centrum en de open- VC-lijn. Een ander systeem van zwart kan zijn: wit's

centrum pionnen naar voren te lokken b.v. *

1 d4, Pf6, 2 c4, g6 3 Pc3 Lg7 4 e4 d6 5 f4. Zo op het oog heeft wit een enorm centrum, maar in feite heeft zwart hier zijn doel volkomen bereikt. Doordat er 4 pionnen zijn opgespeeld kunnen de middelste twee niet meer door pionnen gedekt worden en zijn dus zwak geworden. Het is voor zwart niet moeilijk dit witte centrum te vernietigen, te

beginnen met 5 c5 later met zijn eigen centrum pionnen naar voren te komen. We staan dus hier voor het feit dat wit het centrum volledig bezet had en zwart toch beter stond. We zullen daarom de volgende keer de voor en nadelen van de verschillende centrumformaties eens nagaan.

DEMOBILISATIE Bij het lezen van deze regels zal het invullen van de inlichtingenstaten voor de demobilisatie wel zo wat achter de rug zijn. Bij dit invullen zijn een paar dingen opgevallen waarover het goed is nog eens iets te zeggen.

OUDE WERKGEVERS Sommigen zeggen niet te weten, of zij bij hun oude werkgever kunnen terugkomen. Wanneer zijn zaak of bedrijf nog bestaat en men werkte bij hem tot de dag waarop men in militaire dienst geroepen werd dan moet de werkgever de gepatrieerde militair terugnemen. Wie dus voor opkomst onder de wapenen een baan had, kan daarin terugkeren.

Sommigen zullen daar geen lust in hebben en liever iets nieuws willen. Toch is het aan te raden, vooral wanneer de nieuwe plannen nog niet zo erg vast staan, te beginnen met naar de oude baas terug te gaan en dan naar iets anders uit te kijken. Het is een betere aanbeveling na terugkeer in Nederland direct aan de slag te zijn gegaan als dat mogelijk is, dan eerst een tijd te hebben rondgelopen met zoeken terwijl men had kunnen werken bij een oude baas.

Wat ook zeer aan te bevelen is, is reeds nu eens naar de oude baas te schrijven en hem te vertellen dat men van plan is bij hem terug te keren. Schrijf ook wanneer je denkt, dat je niet bij hem terug kunt komen.

Laat dus iedereen die het nog niet deed nu nog zo gauw mogelijk zijn oude werkgever schrijven.

VERBINTENIS BIJ HET LEGER Voor iedereen die het plan heeft om in beroepsdienst over te gaan of een vrijwillige verbintenis van langere duur bij de K.L. wil

sluiten, moet een beoordeling worden opgemaakt door de Compagniescommandant. Deze beoordeling wordt bij de administratieve stukken van de man gelegd en gaat daarmee naar Nederland. Vraag dus aan je C.C. als je ook maar het vaagste plan hebt om bij het Leger te blijven om een beoordeling over je te stellen.

VERANDERDE PLANNEN.

Bij het invullen van de inlichtingenstaten heeft iedereen zijn plannen voor na zijn demobilisatie opgegeven. Het kan zijn dat iemand na het invullen van plan verandert. Dat kan soms heel nuttig zijn, maar de Officier voor de Sociale Dienst moet het weten, dus voor ons bataljon, de Elt. van GULICK. Staat er dus iets op de inlichtingenstaat voor de demobilisatie, dat verandert of aangevuld moet worden, ga naar de Elt. van GULICK en vertel het hem. Dan kan hij er als hij onze belangen straks in Nederland gaat behartigen rekening mee houden.

GEWESTELIJK KANTOOR VAN DE SOCIALE DIENST PLAATSELIJK COMITÉ VOOR DE DEMOBILISATIE

De namen van bovengenoemd kantoor en Comité moet iedere demobilisant zich goed in de oren knopen. Daar kan men met al zijn vragen en moeilijkheden terecht. Daar moet men U te woord staan. Daar kan men zo vaak in- en uitlopen als men wil. Heb je het idee dat je maar half geholpen bent, ga terug. Ben je niet tevreden met wat het Gewestelijk Kantoor je zegt, ga naar het Plaatselijk Comité, of omgekeerd.

De adressen van de Gewestelijke Kantoren staan opgesomd [op blz. 4 van nr. 1 van de Granaat. Bij het van boord gaan, krijgt iedereen een biljet mee bij welk adres hij moet zijn en op welke dag voor de eerste maal.

Plaatselijke Comités zijn er veel meer dan Gewestelijke Bureaux. De adressen zijn in iedere plaats bekend en men kan ze vragen op de Secretarie van het Gemeentehuis.

Dus: zo-dikwijls als het nodig is, ga naar het Gewestelijk Kantoor voor de Sociale Dienst of naar het Plaatselijk Comité voor de Demobilisatie.

De maand November kenmerkte zich wel door vele voetbaltoernooien die in deze maand plaats hadden. De aanstaande ontruiming van Kediri was hier niet helemaal vreemd aan; immers onze Chinese gastheren zetten alles op haren en snaren om voor het vertrek van de Nederlandse troepen nog een paar toernooien te organiseren.

Het moet ons van het hart, dat de organisatoren van HTCNH en wel in het bijzonder de

Heer Liem, inderdaad op twee bijzonder goed geslaagde sport-festijnen kunnen terugzien. Gezien de overgrote belangstelling voor deze wedstrijden, bleek wel, hoe ook de burgerbevolking met dit soort evenement medeleeft. Vanaf deze plaats willen wij Grenadiers, onze Chinese sportvrienden dankzeggen voor het gebodene.

„Overste WIERDA Wisselbeker”

Op 5-6 en 7 November 1949 was ons Bataljons-elftal in Malang de gast van 4- Prinses Irene, om aldaar voor de derde maal deel te nemen aan het „Overste Wierda Wisselbeker-tournoi”. Gezien de resultaten van de eerste twee gespeelde tournoien, was de atmosfeer in Malang dan ook wel bijzonder gespannen: een ieder weet, dat 4-Prinses

Irene zowel te Grisee-als te Modjokerto met de hoogste eer — i.c. de beker — ging strijken. Het hoeft wel geen betoog, dat onze jongens, zonder de steun van het Grenadiers legioen, in dit tournoi het uiterste hebben gegeven en tot de laatste ademtocht hebben gevochten.

We kunnen het kort maken: het is ons Bataljons-elftal tenslotte niet mogen gelukken Prinses Irene een halt toe te roepen en de „Overste Wierda wisselbeker” in triomf terug te voeren naar Kediri.

Verbitterd hebben de Grenadiers, speciaal in de laatste wedstrijd tegen Irene gestreden; zo spannend was na de eerste helft de strijd, dat de mannen van Overste Broersma letterlijk zowel als figuurlijk, met de rug tegen de muur vochten om de storm-aanvallen van de Grenadiers het hoofd te bieden. Kort na Kraal's gelijkmaker leek het er inderdaad op, dat wij de zege zouden behalen-helaas stond toen Vrouwe Fortuna ons wel danig in de weg en vermochten onze jongens het niet verder dan een gelijk spel (1 — 1) te brengen. Mede door de 3 — 0 overwinning op de Jagers, kwam Prinses Irene ook ditmaal als overwinnaar uit het tournoi te voorschijn en kreeg het door een drie-tal opeenvolgende gewonnen tournoien de „Overste Wierda wisselbeker” definitief in zijn bezit. Proficiat Prinses Irene!

De uitslagen van dit tournoi luiden:

5 November:	Jagers — Grenadiers	1 — 1
6 November:	Irene — Jagers	3 — 0
7 November:	Grenadiers — Irene	1 — 1

„TOKEH BEKER”

Ook dit tournoi bracht ons Bataljon uiteindelijk niet de door de Chinese voetbalvereniging HTCNH uitgelooftde beker, in de prijzen-kast. Na een uitgebreid- en inspannend voetbal tournoi, dat op 13 November begon en eerst in de namiddag-uren van de 20e November eindigde, kwam tenslotte het

elftal van de Stedelijke Chinese Vereniging HTCNH, zegevierend uit dit tournoi te voorschijn.

Opvallend was in de finale het brillante spel van de Chinezen in het bijzonder na de rust; bij vlagen benaderde dit niet alleen het eerste klasse peil in de K.N.V.B.- doch overtrof dit meermalen.

De resultaten van ons Bataljons-elftal zijn bepaald tegengevallen en met name in de eerste wedstrijd tegen het toch heus niet zo sterke team van de „Militaire Middenstands Vereniging”; we kwamen ternauwernood met 1 — 0 met de hakken over de sloot, dank zij een in de allerlaatste minuut van de wedstrijd gescoord doelpunt door de „Kertosoon” MARS, die hiermede tegelijk zijn debuut vierde.

Het komt ons voor, dat de meeste van onze jongens enigszins voetbalmoe zijn.. Voor het overige verwijzen wij verder naar de wedstrijdverslagen: • de uitslagen van de in dit tournoi gespeelde wedstrijden luiden:

13 November:	2-2 R:H.v.B. — H.T.C.N.H.	0 — 0
	H.T.C.N.H. — W.N.Str.	
14 November:	Orik — L.T.D. 719	3 — 0
	4-HpVa. — TIRR. Cie „Y”	1 — 1
15 November:	Div. Welz. Verz. — Grenadiers	0 — 1
	10e Veld Genie — 1-42 RVA	4 — 0
16 November:	TIRR. Cie „Y” — Orik	4 — 0
	2-2-R.H.v.B. — H.T.C.N.H.	0 — 3
17 November:	Grenadiers — 10e Veld Genie	2 — 1
18 November:	TIRR. Cie „Y” — Grenadiers	1 — 1
	TIRR. Cie „Y” w.n.s.	
	10e Veld Genie — 2-2-R.H.v.B.	1 — 1
	2-2-H.v.B. w.n.s.	
19 November:	H.T.C.N.H. — 2-2-R.H.v.B.	0 — 0
	H.T.C.N.H. w.n.s.	
20 November: Finale:	H.T.C.N.H. — TIRR. Cie „Y”	5 — 1

„ELF-MEDAILLES TOURNOOI”. _ In dit door de Chinezen georganiseerd tournoi, waarbij elf medailles op het spel stonden, had alleen het elftal van onze le Compagnie ingeschreven, dat na een slecht begin uiteindelijk toch nog de finale wist te bereiken en eerst na een harde — en spannende wedstrijd, waarbij de beslissing pas viel nadat tweemaal 1/2, minuut verlengd en twee serie's strafschoppen genomen moesten worden, tenslotte tegen de 10e Veld Genie het loodje moest leggen.

SPORT IN HET BATALJON. Bataljons-
 ooiupetitic: le COMPAGNIE IS
 OP MARS! 4e COMPAGNIE HERSTELT ZICH! STAF-
 COMPAGNIE STELT ERNSTIG TELEUR! OOK OST-
 COMPAGNIE LAAT NIEUWE STEKEN VALLEN! OH,
 WISPELTURIGE 2e COMPAGNIE! 3e COMPAGNIE
 OP HET VINKENTOUW!

Ziedaar in telegrams-stijl het verloop van de
 Bataljonsvoetbal-competitie over de laatste weken, die
 rijk was aan verrassingen, en zodoende de spanning
 weer volop deed terugkeren. Leek het in den beginne
 op, dat de Staf-Cie tot de runners up zou gaan behoren;
 kort na elkander kreeg het „broekjes” uitgedeeld resp.
 van de 2e — en de le Cie (4 — 0 en 1 — 0); waardoor
 het een flinke tuimeling op de ranglijst maakte.
 Doordat de le Cie zodoende voorlopig afrekende met
 zijn grote rivaal uit de Grissee-tijd, zag het zijn kansen
 belangrijk stijgen; en al dient nog terdege rekening
 gehouden te worden met de 3e Cie; een feit is, dat le
 Cie een ernstige gooi naar de titel gaat maken.
 „Himmelhoch jauchzend, zum Tode betrubt”, geldt wel
 in het bijzonder voor de 2e Cie dat over een zeer
 wispelturig elftal schijnt te beschikken. Een
 indrukwekkende 4 — 0 overwinning op de Staf- Cie,
 werd een paar dagen later gevolgd door een gevoelige 3
 — 1 nederlaag tegen de 4e Cie, die hiermede blijk gaf
 zijn leven te willen beteren, na ook een dag of wat
 nadien het team van de Ost-Cie aan zijn zegekar te
 hebben gebonden, zij het met bescheiden cijfers (1 — 0).
 Ook de specialisten stelden de laatste weken ernstig
 teleur en Boxhoorn c.s. zullen in de resterende
 wedstrijden uit een heel ander vaatje dienen te tappen,
 willen zij nog mededingen naar de titel.
 De stand, bijgeve^erkt tot 15 December 1949, is als
 volgt.

SPORT IN HET BATALJON.

Gesp. Gew. Gel.	Verl.	Pnt	V-T Gem.
3e Compagnie	7 3	2 2	8 15-15 1.14
le Compagnie	5 3	1 1	7 11- 8 1.40
Ost Compagnie	7 2	3 2	7 13-11 1.—
2e Compagnie	6 2	2 2	6 12-10 1.—
Staf-Compagnie	5 2	1 2	5 7- 8 1.—
4e Compagnie	8 2	1 5	5 15-21 -.63

Grenadiers — 10e Genie Veldcie. 2 — 1. De wedstrijd
 van ons Bat. elftal in het kader van de Tokéh-beker
 tegen de 10e Genie Veldcie. is een „ouderwets”
 aantrekkelijke wedstrijd geweest, die qua speeltijd voor
 de toeschouwer wat te kort duurde (2 X 25 min.), maar
 waarbij het eindsignaal van de scheidsrechter voor de
 Grenadiers toch wel een opluchting zal zijn geweest,
 waardoor de verdiende 2-1 voorsprong, bij de rust reeds

behaald, in een overwinning met dezelfde cijfers kon
 worden omgezet. Het heeft er echter wel om gespannen
 en onze mannen kwamen net „met de hakken over de
 sloop”. Direct na het begin, deed de Genie een felle
 aanval op onze veste, wat met een hard schot van hun
 agressieve midvoor besloten werd, dat evenwel over
 ging. Hiermede schenen de Genisten in de eerste helft
 al hun kruid te hebben verschoten, want van toen af
 was het slechts Grenadiers, wat de klok sloeg. Het grote
 o'verwicht van de onzen resulteerde ^N reeds ria 5 min.
 in een goed doelpunt van v. Goor. Weer 5 min. later was
 het echter reeds weer gelijk, door een dubieuze beslis-
 sing van de scheidsrechter, die, wegens een vermeende
 overtreding van Ruygrok, de Genie een strafschoep
 toeweese, welke door de rechtsback der tegenstanders
 feilloos werd benut en Ten Dam geen schijn van kans
 gaf. Onze jongens werden hierdoor geenszins ge-
 deprimeerd, integendeel. Direct na aftrap werd een
 goede aanval opgezet over rechts en uit de daaruit
 volgende voorzet slaagde midvoor Baselaar er in met
 een tactisch boogschot de Genie-doelverdediger het
 nakijken te geven 2-1. Hierna deden zich nog enige
 prachtige kansen voor. In de 18 min. bijv. na een goede
 aanval over links, kreeg Noordhoff de bal op 20 meter
 afstand van het doel der tegenstanders in zijn bezit.
 Een zuiver diagonaal schot volgde, die de bal ver
 buiten het bereik der keeper keihard
 tegen de paal deed belanden. Vrouwe Fortune stond
 verder succes derhalve in de weg.

De 2e helft is ontegenzeggelijk voor de Genie geweest.
 Ver opgedrongen probeerde achterhoede en middenlinie
 der gasten hun voorhoede aan het werk te zetten.
 Inproductiviteit enerzijds en het goede
 werk van onze
 achterhoede, waarin Ruygrok en Koedijk een prima
 partij vertolkten, anderzijds, waren de oorzaken, dat de
 Genisten hun overwicht niet in doelpunten konden
 uitdrukken. In de laatste plaats was het nog altijd
 keeper Ten Dam, die het gevaar wist te
 bezweren
 door o.a. eenkeiharde ingeschoten vrije
 schop op stijlvolle wijze te keren.
 Helaas werd in de 2e helft v. Goor bij een kopduel
 geblesseerd. Mars nam zijn plaats in. * Wij hopen voor
 v. Goor, dat zijn verwonding niet zo ernstig is als het
 zich liet aanzien en wensen hem een spoedig
 algeheel
 herstel toe.

K.

Brigade — Grenadiers 1-1.

De wedstrijd van ons Bat. elftal tegen de Brigade is wel
 een teleurstelling geworden.
 In tegenstelling tot de dag tevoren gespeelde wedstrijd
 was er geen sprake van enig over-

wicht van één der ploegen. Het was een volkomen gelijkopgaan de wedstrijd, spannend van begin tot eind, doch van vrij matige gehalte, de Grenadiers technisch superieur. Door de rechtsbuiten van de Brig. werd 5 min. voor de rust door treuzelen van onze achterhoede de score geopend.

De verwachting, dat onze mannen voor een zware opgave stonden om deze achterstand na de rust weg te werken, is wel gerechtvaardigd geworden. Het pleit derhalve voor hen, dat zij er kort voor het einde toch nog in slaagden, juist tijdens een fel Brigade-offensief, gelijk te maken. Het was een prachtig doelpunt door Hagenaars gescoord na een prachtige ren op een sloughpass van midvoor Mars.

Door dit gelijkspel moesten de reglementaire strafschoppen beslissen, welke ploeg Zondag,

20 Nov, in de finale zou komen. De Brigade-mensen stelden onze doelverdediger door onzuivere, maar keiharde strafschoppen voor een te moeilijke opgave. Alle drie de penalty's werden door hen benut en daar de eerste strafschop van onze mensen door de Brigade-keeper werd gekeerd, konden de mannen

van de Staf „A”-Divisie met de zegepalm gaan strijken. Voor ons echter een onbevredigend slot van een spannende wedstrijd. In mijn nabeschouwing over deze wedstrijd zou ik onze spelers de vraag willen stellen: „Doen wij het niet té mooi”? In elke wedstrijd tonen wij veelal een betere techniek dan de tegenstander.

Dit schijnt evenwel reden voor enkelen te moeten zijn om een „show” weg te geven. Werkelijk heel aardig om te zien, doch als zulks niet aan productiviteit gepaard wordt, schieten we er niets op. Zó gebeurde het enkele malen in deze wedstrijd, dat de midvoor een prachtige kans tot scoren kreeg, maar deze een medespeler in nog betere positie wanende, de bal door een schijnbeweging liet lopen, een schijnbeweging echter zó listig, dat deze niet alleen de tegenstander verraste, doch ook de medespeler en de unieke kans tot scoren miste. Dit is begrijpelijk en waarom dan ook niet zelf geprobeerd de toch behoorlijke kans te benutten? De doelpunten beslissen altijd nog een wedstrijd! De volgende maal beter mannen.

WELZUNSV Verzorging

Kort voor ons vertrek uit Kediri werd bij elke Compagnie een voorstelling gegeven door het gezelschap „de Rubatti's”. Dit gezelschap heeft het gepresteerd om ruim 2 uur het publiek op elke post bezig te houden, op zo'n manier als er tot nog toe maar weinig gezelschappen hebben kunnen presteren. Een van de leden van dit gezelschap de „clown” Nicholls werd bereid gevonden een artikel voor onze Granaat te schrijven, hetgeen wij hieronder laten volgen.

Wanneer je, naast je werk als Niwa-artist, artikeltjes schrijft voor een krant in Hoiland en iemand van de „Granaat-redactie” komt dat te weten dan *pen* je al verloren. Dan zit je onherroepelijk vast aan een pennevrucht voor deze „Granaat”. Ja, wat doe je dan, je klimt ergens in een schrijfmachine en je tikt

Jaren geleden was ik een doodgewoon en een tikkeltje vervelend knaapje dat strafregels schreef en zijn zusters dwars zat. Ik deed in ieder geval van alles wat men zo van een eigenwijs jongetje gewend is maar er waren twee hobby's die tenslotte in de gaten begonnen te lopen. Ik tekende en ik „acteerde”.

Met acteren bedoel ik hier het volgens eigen inzichten uitbeelden van zware karakterrollen met een oude hoed van Pa op en geschminkt met natgemaakte kleurkrijtjes. Ik was zelf dan ook persé de enige dié het mooi vond. Later, op de H.B.S., werd ik ontzettend verlegen, zó bleu dat ik me er al

mee verzoend had tot in lengte van dagen vrijgezel te blijven omdat ik er zeker van was nimmer de ijdele moed te bezitten een vrouw mijn liefde te verklaren. Artist kon ik dus niet worden en mijn ideaal was tekenaar. Mijn talenten op dit gebied, die ik vroeger botvierde op muren en het nieuwe behang en waarvoor ik de nodige pakken slaag incasseerde, kon ik nu op de Accademie voor Beeldende Kunst gaan „conserveren en inblikken”. Na jaren verliet ik deze nuttige inrichting als een bleke lummel in de duur-klinkende hoedanigheid van mode-illustratie- en reclame-tekenaar en kwam terecht bij de Nederlandse Dagblad-Pers. Hier mocht ik klokrokjes, sigarenaanstekers en vispasteitjes tekenen tot lering en stichting van het krantenlezend publiek. Doordat ik er in de loop der jaren ook niet bepaald mooier en was geworden en eerlijk gezegd, een opmerkelijk tekort aan sex-appeal aan de dag legde, was het idee om ooit artist te worden helemaal een banale gedachte geworden.

Het Vaderland kan echter zelfs bleke en halfzachte tekenaars gebruiken en ook in 1940 werd mijn medewerking verlangd in de Grebbelinie. Het schuchtere ging er een beetje af en omdat de moffen intussen begonnen waren, ons hun opvatting over cultuur op te dringen, werd ik een „stiekumerd”. In het begin van 1941 liep ik tegen de lamp, de Gestapo ging een ongeveinsde belangstelling voor mij aan de dag leggen en bood mij onderdak aan in de gevangenis te Scheveningen, Amersfoort en tenslotte het concentratiekamp Oranienburg in Duitsland. Ik kon er met goed fatsoen niet van af en bleef er ruim vier jaren. Per ongeluk ging ik niet dood.

Om de geest onder de Hollanders in zo'n kamp op peil te houden werden in het diepste geheim, fluisterende z.g. „Hollandse Avonden” gehouden. Met rondom uitgezette uitkijkposten, hokte dan een verzameling uitgemagerde Hollanders in een van de vunzige barakken samen en wie wat kon deed het. Ik ook, ik ging snel tekenen. De onvergetelijke operette-koning Fritz Hirsch, Jan Lemaire en verschillende beroemde buitenlandse artisten trainden mij en langzamerhand werd ik (stiekum) Nicholls — de sneltekenende clown, officieel bleef ik slechts nummer 39757.

In Mei 1945 kwamen de Amerikanen dat, wat er nog van mij over was, bevrijden. Ik keerde naar Holland terug, waar iedereen in de veronderstelling verkeerde dat ik dit ondermaanse al lang verlaten had, en maakte een maandenlange rustkuur. Dagenlang heb ik niets anders gedaan dan stomweg over de

Kagerplassen zeilen. Toen ik dan uiteindelijk zo ver was dat ik langer dan een kwartier op mijn eigen benen kon staan, keerde ik terug

op het tekenatelier. Maar , oei, wat was ik veranderd. Ik vond mezelf terug als een soort spuitwaterfles, het tamme knaapje was nu een excentriek buitenbeentje met een portie peper binnen in zich.

Op dat tekenhok, temidden van de keuvelende collega's met schone nagels, kon ik 't niet meer harden, ik ontplofte zowat, ik werd Nicholls — de sneltekenende clown. Mijn „optrederijtje” uit het concentratiekamp werd „aangekleed” en van veel chroomnikkel voorzien.

Mijn voorgevel smeerde ik vol met schmink en veranderde in de, reeds lang uitgedachte,

clownskop. En zie , nog nooit in mijn

leven had ik mezelf zo ergens in vastgebeten als in dit werk. Nog nooit in mijn leven had ik me zo gelukkig gevoeld als toen (en dat is nog steeds zo) onder de schijnwerpers. Ik kreeg contracten, werkte hier en daar, „deed” de theaters van het Tuschinski- en het City-Concern en ging naar het buitenland. In 1947 toog ik voor het eerst naar Indië als Niwa-artist. Maanden zwierf ik hier rond en bij de eerste politionele actie ging ik op Midden-Java achter de troep aan. Ik rookte mufte Zippers en Midway, poetste mijn tanden met cider en thee, „pikte” een malaria en dysenterie en telde mijn ingewanden op de drietonner of brenn-carrier. Ik speelde op de posten tot de spetters er af vlogen maar ik kreeg een ontzettende hekel aan dit land. Na zeven maanden vloog ik naar Holland terug en was blij dat ik nu niet meer die baboe's in de kali zag, de vis op de passar rook en eindelijk gloeiend hete snert kon eten.

Maar toch moest ik na enige tijd steeds weer terugdenken aan die jongens op de buitenposten die zo verdraaid weinig hebben, aan de gezichten die ik zag vanaf het toneeltje, aan het voorgalerijtje waarop je met duizend maal méér voldoening werkt dan op het mooiste toneel waar dan ook. Ik ging in Nederland op tournee voor de Niwin, speelde het nummer zoals ik dat op de buitenposten gebracht had en zamelde een groot bedrag in voor de rimboekisten-actie maar ik wist terwijl, dat het maar een armzalige „ersatz” was voor wat ik eigenlijk móést doen.

Toen kwam dat telegram. Het was in September j.1. en ik speelde al weken in Kopenhagen. De Niwa in Den Haag zei het kort maar krachtig. „Kun je op tournee gaan door Indonesië” enz. En daar ging ik. Een goede kans op een contract in Oslo liet ik schieten en in minder dan geen tijd zat ik in de trein

naar Holland. De Rubati's waren al hier en hadden een vierde man nodig, het moest een soort „crazy-show” worden en of ik maar meteen naar de dokter wilde gaan. In een week zag ik er uit als een vergiet door de injectie-gaatjes, was ik gekeurd, getest, alles genoteerd voor het geval dat ik „sneef”, kortom ik was „klaargestoomd”. Ik moest met het vliegtuig en op iedere kilo van mijn bagage werd geknepen. De artistenbagage was zó zwaar dat ik bijna geen hemd kon meenemen en als ik hier niet zo nu en dan een fourier had kunnen strikken was ik aO lang door de zeden-politie opgepikt. Op een donkere avond werd ik op Schiphol in een Conny geduwd en nu zwerf ik weer.

De Rubati's en Han Semethind zijn reusachtige collega's, we hebben het verdraaid gekloft onder elkaar en spelen met overgave. We passen ons programma zoveel mogelijk aan bij de troep en hebben elke avond opnieuw onze „slinger”.

Ik werk met warme kleding aan, onder een vette laag schmink en sjouw me half dood. Natuurlijk zijn er lieden geweest die mij vroegen waarom

Op zo'n vraag antwoord ik steeds hetzelfde; als je met z'n vieren op zo'n geïmproviseerd toneeltje staat en je ziet hoe een honderdtal knapen vergeten dat ze in de blubber zitten, als je die „pret-gezichten” op je gericht ziet en als ze aan het * eind met' ons meezingen „Ik heb U lief, mijn Nederland maar dan zó, dat je er warm en koud tegelijk van wordt, dan ga je in het bloedhete Indië in een warm pijtje voor clown spelen. Daarom

Nicholls.

Grenadiers op historische bodem III (slot). ANTHONIE HURDT KOMT VOOR KEDIRI Nog eenmaal in de geschiedenis van Oost- Java komt Kediri in het middelpunt der belangstelling te staan. Dat is omstreeks 1677, enkele honderden jaren nadat Widjaja zijn greep naar de macht uitvoerde en daarbij in één reusachtige klap de binnenlandse opstand onderdrukte en de buitenlandse vijand in zee dreef.

In die tijd werd het Oostelijk deel van het eiland geregeerd door Amangkoerat, de sultan van Mataram.

In 1646, het eerste jaar van zijn regering, sloot deze Amangkoerat een verdrag van vriendschap met de Nederlanders, die toen reeds vijftig jaren in Indie waren. Helaas is er van deze sultan weinig goeds te vertellen; zijn wreedheden, vooral in later jaren bedreven, waren weezinwekkend en geen der regenten uit het grote rijk was zijn

leven zeker, als hij tengevolge van misgewas of epidemieën in zijn gebied, de schatting niet op tijd kon betalen.

Geen wonder dat velen aan het hof het niet uit konden houden en de wijk namen naar veiliger oorden. Een van hen was Troeno Djojo, een jonge Madoerees, die ten einde raad naar zijn geboorte-eiland vluchtte, waar zijn oom regent was.

Eenmaal daar gekomen begon Troeno Djojo zijn opstandige propaganda tegen de heerszuchtige tiran. Gaandeweg groeide zijn aanhang en in 1674, tijdens een afwezigheid van zijn oom, werd het sein voor een algemene opstand gegeven.

In korte tijd had de omwenteling zich voltrokken en kon Troeno Djojo zich de erkende meester van Madoera noemen.

Revolutie in Mataram.

De vlam der revolutie bleef echter niet alleen beperkt tot Madoera, doch weldra sloeg ze ook over naar Java, waar priesters en regenten de zijde kozen van de jonge Ti-oen Djojo. Daarnaast kreeg hij nog hulp van een troep vrijbuiters (oorspronkelijk uit Makassar afkomstig, waar ze zich niet wilden stellen onder de nieuwe heerser Aroe Pa'laka) die in die dagen met hun schepen de Javazee onveilig maakten en alles plunderden wat binnen hun bereik kwam.

De beide legers staken naar Java over; weldra was de gehele Noordkust in handen der opstandelingen.

In deze dagen bleek duidelijk op hoeveel steun de wrede Amangkoerat nog kon rekenen; iedereen liet hem in de steek!

Een ijlings naar het Oosten gezonden leger werd volkomen vernietigd, door gebrek aan voldoende leiding en bewapening. Amangkoerat stond voor een hopeloze zaak!

De Nederlanders houden woord.

In deze benarde positie herinnerde Amangkoerat zich het verdrag met de Nederlanders, waarbij deze zich hadden verplicht om de sultan van Mataram te steunen tegen hen, die ook vijanden van de Compagnie waren. Nu was Troeno Djojo wel geen vijand van de Nederlanders, doch zijn bondgenoten, de vrijbuiters uit Makassar, waren dit wél. Toen Amangkoerat dan ook in Batavia om hulp vroeg werd Admiraal Speelman met een troepenmacht van 1700 man naar het Oosten gezonden, niet om de Madoerezen aan te vallen, doch de Makassaren.

Speelman stelde Troeno Djojo voor om te breken met de vrijbuiters, en hoewel het zich aanvankelijk liet aanzien dat dit inderdaad zou gebeuren, liep het uiteindelijk op niets uit.

Toen bleef er voor de Admiraal geen andere mogelijkheid open dan om Soerabaja te bestormen en niet alleen de Makassaren doch ook de Madoex-ezen te verdrijven.

Troeno Djojo vluchtte naar het binnenland en met het overgebleven leger rukte hij nu op naar Karta, de hoofdstad van Mataram. De oude Amangkoerat vluchtte, getorst in een draagstoel, naar het Westen, waar hij veiligheid voor zijn vege lijf hoopte te vinden. Onderweg echter stierf hij, uitgeput van vermoeienissen en verteerd door angst. Zijn lichaam werd naar Tegal-Wangi gebracht, waar het door het kleine gezelschap dat met hem was gevluht, begraven werd.

Zelfs heden ten dage brengen veel Javanen op dit graf nog hun offers van wierook en bloemen...

De ontvoerde prinses.

Het verbonden leger van de Madoerezen en Makassaren had inmiddels Karta bereikt en de residentie ingenomen en geplunderd. Alle rijkssieraden, waaronder de gouden kroon vol diamanten, werden door Troeno Djojo naar zijn nieuwe residentie K e d i r i gevoerd. Om zijn aanzien nog te vergroten nam hij bovendien nog een geroofde dochter van Amangkoerat tot vrouw

Kortom: hij voelde zich heer en meester! Inderdaad was de situatie van Amangkoerat II, die zijn oude vader had vergezeld op zijn vlucht naar het Westen, vrijwel hopeloos. Nadat hij zijn vader begraven had, vertrok hij zo snel mogelijk naar Speelman, die juist Semarang en omgeving heroverd had.

Deze voortvarende Admiraal stelde voor om regelrecht naar Kediri op te rukken om daar de vijand aan te vallen.

In Batavia werd dit plan echter allesbehalve instemmend ontvangen; de voorzichtige Maetsuycker, die toen Gouverneur-Generaal was, wilde er niets van weten. Het was veel te gewaagd, zo oordeelde hij.

En terwijl men maandenlang wikte en woog, woedde de brand van de opstand steeds verder voort in Mataram.

De strijd om Kediri.

In de roerige Januari-dagen van 1678 stierf Maetsuycker. Hij werd opgevolgd door Ryckloff van Goens, die veel doortastender was dan zijn voorganger. Tot elke prijs wilde hij de rust in Mataram hersteld hebben. Anthonie Hurdt werd aangewezen om het krijgsplan van Speelman uit te voeren (Speelman zelf was n.l. inmiddels bevorderd tot directeur-generaal van de handel). Maandenlang duurde de tocht; het werd één grote lijdensweg. Velen stierven onderweg van uitputting en ellende. Met moeite werden de Madoerese lancers van Troeno Djojo verslagen; doch toen wachtte nog het allerzwaarste: de inname van Kediri.

Een maand lang lag ons leger in de stellingen aan de linkeroever van de Brantas, doch eindelijk, in November, gelukte het een zekere Kapitein Tack om met zijn mannen de overkant te bereiken.

Enkele dagen nadat Hurdt het gehele leger op de rechteroever had verzameld, volgde de beslissende slag.

Troeno Djojo, die zelf zijn troepen aanvoerde, werd teruggeworpen. Kampong na kampong verdedigde hij nog, doch zonder resultaat. Het laatst viel zijn kraton; toen was het pleit beslecht. Door een gat in de muur ontsnapte hij.

De volgende dag werd er — zoals de Hollandse gewoonte was na een overwinning — een dankdienst gehouden. Hurdt had zijn zware taak volbracht!

t.H.

De bekende Nederlandse dichter Jan Prins (geboren 1876) beschreef in zijn gedicht „Het geurige veld” de tragische figuur van Amangkoerat I, die stierf op zijn vlucht naar het Westen.

Amngkoerat heeft meer dan dertig jaren in 't oude rijk Mataram geregeerd.

En meer dan onder sultan Ageng waren in list en lust zijn machtigen volleerd.

Meer nog dan in zijn vaders Avrede tijden lag zwart gebrek in t leeggeroofde veld.

Dood en verwoesting, vuur en zwaard

verspreidden

zijn trotse naam in daden van geweld.

Totdat hij, zat van zinnen, in het slijten van ledige

uren zijn voldoening vond: Amangkoerat, de keizer, dreef zijn geiten over de pleinen van de kraton rond.

Toen, in zijn ouderdom, kwamen de dagen van

tegenspoed, de dagen van gevaar; zijn huis verdeeld, zijn oversten verslagen, van angst en afschuw zijn gedachten zwaar.

't Verraad sloop rond. De Madoerese benden drongen tot in zijn open hofstad door. Amangkoerat, de keizer der ellende, werd als het wild, de jagers op zijn spoor.

Hij vluchtte — maar 't vermoeide leven

kwijnde

in 't lijf, waarvoor hij zwervend toevlucht

zocht.

Toen vroeg de vorst alleen, dat na zijn einde een geurig veld zijn lijf omvangen mocht.

Hij stierf. En door zijn enkele getrouwen werd aan de uitgesproken wens voldaan.

Nu brengen op zijn graf bedroefde vrouwen haar wierook en haar wilde bloemen aan, ' Kinderen spelen er; bejaarde wijzen' zoeken de boom, die van de heuvel helt en schaduw schenkt — en vrome pelgrims

reizen

eerbiedig naar het zoet geurende veld.

Jan Prins.

OPLOSSING KRUISWOORDRAADSEL
HORIZONTAAL:

27	Emelt	39	Bekend
1	Vorm	40	Matras
4	Was	42	Aas
6	Spil	44	Uit
8	Amie	47	Ier
11	Last	56	, Leo
19	Gre	57	Rad
20	U O G	58	Are
21	Ra	59	Rek
22	Denk	60	Pater
24	Lima	62	Kip
25	Es	64	Ten
26	T P	65	Dom
29	M T	66	Lijn
31	Le	67	Tin
32	Ko		

VERTICAAL:

2	Om	34	R N
3	Maagdelijk	35	Ada
4	Web	36	Ems
5	Slij	37	Va
6	Stucadoor	38	Rariteit
7	Ir	41	Auto
9	Mare	42	Tram
10	Irene	45	Me
12	Afuit	46	In
13	Stom	49	Nek
14	Marter	50	Z O
16	La	51	Gram
18	Ekster	52	Rat
21a	A P	53	Adel
23	K M	54	Aa
24	L L	55	Ark
25	E M	59	Re
28	Eng	60	Po
31	Edel	61	Rij
32	Kota	63.	Pi
33	Bestolen		

De vraag luidt:
WAAR BLIJFT UW BIJDRAGE VOOR
ONZE GRANAAT?

en de prijswinnaars zijn deze keer:

Gren Gren. L. de Graaf le Cie	F1	-5,—
Gren. I.H.V. Goor Ost. Cie	F1	2,50
Gren. G.M. Bekker Staf Cie	F1	2,50

Oplissing „Weet U het” uit no: 11

1) 1/24

a Frederik Hendrik b Napoleon c Lodewijk XIV

3) Flitspuit

4) Naar beneden

5) De steen van 8 K.G. zinkt niet, het water

bevroren

6) De onvoltooide

7) 77 gr F.

8) Deli

9) Ukulele

10) De snelheid blijft dezelfde, en de prijswinnaars zijn:

1) Korp J.H. v. Dijk Staf. Cie

2) Gren. J. Scholts 4e Cie

3) S.M.A. v. Tuyl 2e Cie

4) Sergt. I.M.C. v. Lobbregt Staf Cie

5) Korp J.A. Broekhuizen Staf Cie

6 en 7-r Gren I R. Dersen Staf Cie en

Gren C.F. v. Vliet Staf Cie

8, 9 en 10) Gren I.G. de Hartog Staf Cie

S.M.A. J. Peek Staf Cie

Luit. A.S. Mullender Ost Cie

DE GRENADIERS VAN 1673.

In een van de nummers van „Amsterdamse Saturday Courant” van 1673 komt onderstaand stukje voor over de verovering van Maastricht op 30 Juni 1673 door de Franse troepen. Merkwaardig genoeg worden hierin ook nog Grenadiers genoemd, die klaarblijkelijk hebben geholpen bij de verdediging van deze stad.

We laten hieronder dit stukje volgen in dezelfde schrijfwijze als waarin het destijds werd gepubliceerd:

„Mastrecht den 2 July. Ick en kan niet wel uyt drucken of beschryven, het geweld daer mede den Koninck van Vranckryck ons heeft doen attaqueeren, en nu laetst heeft het stormen gheduert 18 uren achter een, met het onophoudelyck canoneeren van alle de Batteryen, de welke aen de kant van de Tongerse Poort, een bresse gemaect had, wel van 10 roeyen breed, en is nauyck een huys dat niet door dit schieten is beschadight; 't Guarnisoen, was door dit stormen en de voor gaende, wel voor een derde geson- sumeert, en mede daer onder veel treffelycke 'Hoofden gebleven: hierover ontstont een beroerte onder 't Volck, die de Maegistraet met dreygementen te eer deden resolveeren tot de Capitulatie, die daer op den 30 Juny des na-middaghe gheschiedde, waar toe 10 Persoonen aen den Koninck wiersen geson- den, die de selve mede seer honorabel heb- ben^gesloten, en daer op is 't Guarnisoen op gisteren sterk 3300 man na dan Bos gecon- voyeerd, en het Spaense cours: wezende van 't Italiaens Regiment maer 156 van overghe- bleven, van 2 Compagnien Grenadiers maer

15 man, en soo voorts. De Francen syn hier in getrocken met 6000 man te voet en 1200 Paerden, onder Monsr. d' Estrades; sij bekennen dat de verovering haer wel over de 11000 man, daer onder veel Grooten, gekost heeft”

*Na zwaar Patrouille lopen.....
Gauw een fles Nu-11-sap kopen*

ZUURZAK

ANANAS

LOBI-LOBI

MOERBEIEN

■||

SOERABAISCH
VRUCHTENSAPPEN
INDUSTRIE

WERFSTRAAT 4 — TELF. N. 158

Militairen op de buitenposten!

Bij een bezoek aan
SOERABAIA vergeet
U toch zeker niet

Het Hoenkwee Huis

TOENDJOENGAN 98 — TELF. Z. 4893
SOERABAIA

met de welbekende
ICE CREAM soorten
Fijne Chinese
gerechten en
KOFFIE MET SLAGROOM